

Zinātnes Vēstnesis

LATVIJAS ZINATNIEKU SAVIENĪBAS LAIKRAKSTS

№ 13 (41) 1992. gada novembris

Cena 1 rublis

Zinātnieku savienībā

Zinātnieku savienības padomes kārtējā sēdē plaši apsprieda zinātnes un valsts problēmas. Vairums sēdes dalībnieku atzina, ka zinātnes liktenis ir neskaidrs. Ne parlaments, ne valdība nav pacentusies zinātnei sajūgt ar tautsaimniecību. Joprojām nav noteikta ražošanas nozaru struktūrpolitika, stratēģiskā virzība. Tas viss līdz minimumam samazinājis pieprasījumu pēc zinātnes.

Elmārs Grēns pievērsa uzmanību zinātniskā potenciāla samazināšanās briesmām. Pētnieciskajam darbam trūkst līdzekļu. (Līgumi ar zinātniekiem vairs netiek noslēgti, bet finansējums no budžeta ir pārlietu mazs.) Zinātnieki nevis strādā, bet dīkā pavada laiku. Pētnieciskie institūti pārvērtušies par zinātnieku pensonātiem. Šāds stāvoklis zinātnieku demoralizē. Spējīgākie speciālisti gatavojas pāriet darbā uz ārzemēm.

Raksturīgi, ka zinātniekus padzen pat no valdības. Akadēmiķi A. Kalniņu atbrīvoja no ministra pienākumiem. Pēteris Cimdiņš šajā sakarā secināja: gudrus cilvēkus negudrai valdībai nevajaga.

Tā saucamie objektīvie apstākļi izšķir daudz, taču ne visu. Svarīga ir pašu aktivitāte. Diemžēl šīs aktivitātes zinātniekiem nav.

Ne jau bez pamata izskanēja Jāņa Graudoņa secinājums: būsīm iespējami aktīvāki, atbrīvosimies no vienaldzības. Inteligence ir tautas cerība, kultūras balsts. Un šīs cerības jāattaisno. Pateicoties kultūrai latvieši spējuši izturēt ilgos verdzības gadsimtus, saglabājuši savu identitāti. Arī šodien visaugstāk jāvērtē garīgā bagātība.

Trešās atmodas laikā zinātnieki rīkojās enerģiski, lai ātrāk atbrīvotos no okupācijas. Sēdē tika uzsākta zinātnes pārveide. Taču ilgā un grūtā cīņā prasīja daudz spēka un pacietības. Izsīka arī entuziasms. Tāpēc daudz kas palika pusdarīts.

Jaunā grantu sistēma, kā atzina Elmārs Grēns, vairs nav efektīva, jo mainījušies apstākļi. Turklāt Zinātnes padome jau paspējusi birokratizēties. Rodas šaubas par to, vai Zinātnes padome turpmāk spēš realizēt pareizu finanšu politiku, vai spēš aizsargāt grantu turētājus.

Zinātnes padomi savā laikā izveidoja Zinātnieku savienību. Taču tagad padome vairs nepakļaujas savienībai. Tas ir bīstams simptoms. Bez kopīga, saskaņota darba neizdosies atrisināt zinātnieku sociālo problēmu. (Bezdarbs zinātnieku vidū ir neizbēgams, jo budžeta līdzekļu visiem nepietiks.)

Nav izdevies panākt progresu arī zinātnes un augstskolu integrācijā. Nekas netiek darīts lai augstskolās sakoncentrētu spējīgākos zinātniekus. Augstskolu zinātniskajām laboratorijām trūkst līdzekļu.

Pēteris Cimdiņš kritiski vērtēja nesen ieviesto zinātnisko grādu nostrifikācijas praksi. Pareizāk būtu novērtēt nevis agrāko, bet gan tagadējo zinātnieku spēju līmeni, viņa atbilstību pašreizējām valsts interesēm.

Daudzās neveiksmes zinātnes problēmu risināšanā neapšaubāmi samazinājušas savienības biedru aktivitāti. Pēteris Cimdiņš Zinātnieku savienību nodēvēja pat par farmklubu attiecībā pret savu galveno komandu — Zinātnes padomi.

Emīlija Gudriniece izteica pieņēmumu, ka ZS biedri strādātu aktīvāk, ja savienībā organizētu komisiju darbu metodi, bet valde uzņemtos tikai kontroles funkcijas. Zinātnieku klubā šāda darba organizācija sevi attaisno.

Sēdē dažādi uzskati tika izpausti attiecībā par zinātnieku sadarbību ar politiskajām partijām. Juris Kalniņš šādas sadarbības iespēju vispār noliedza. Daļa runātāju uzskatīja, ka atsevišķām partijām varētu atļaut izmantot zinātnisko potenciālu, sniegt konsultācijas.

Ļoti atšķirīgus viedokļus sēdes dalībnieki izteica arī par konstruktīva dialoga iespēju ar valsts varas struktūrām. Vieni atbalstīja iespēju sadarboties ar Augstākās Padomes Satversmes frakciju, citi šādai sadarbībai neredzēja jēgu. Negatīvi tika vērtēta valdības nevēlēšanās izmantot zinātnieku palīdzību.

Valsts varas institūcijas, šķiet, ir pārlietu aizņemtā ar operatīvajiem jautājumiem. Tādēļ maz vērtības tiek veltīts tādām kardinālām problēmām kā, piemēram, tiesiskās valsts veidošana un izglītības reforma.

Sēdē apsprieda vajadzību sasaukt ZS kongresu. Ivars Kupčs bija pārliecināts, ka kongress jāsarīko jau decembrī. Turpretī Elmārs Grēns neatzina šādu steigu. Viņaprāt ir izdevīgāk kongresu rīkot februārī, kad sabiedrība aktivizēsies sakarā ar Saeimas vēlēšanu tuvošanos. Turklāt jaunajā gadā zinātnei radīsies jauni sarežģījumi, kurus būtu lietderīgi izvērtēt kongresā.

Izskanēja arī ierosinājums pirms kongresa sasaukt zinātnieku apspriedi un noteikt svarīgākos jautājumus, kas jāatrisina kongresam. Apspriedē ir jāvienojas par ZS darbības turpmākajiem principiem, īpaši attiecībā par zinātnieku sociālo aizstāvību un Latvijas zinātnes attīstības stratēģiju.

V. ĻUTA

Iekļauties Eiropas zinātnē

Rīgā notika Eiropas informātikas speciālistu sanāksme. Šis pasākums bija saistīts ar Eiropas kopienas valstu informātikas tehnoloģijas attīstības un fundamentālo pētījumu programmas ESPRIT (European Strategic Programme for Research and Development in Information Technology) izpildi. Sanāksmē piedalījās šās programmas direktors Džordžs Metakidis un speciālists Jānis Folkmanis.

Eiropas kopienas pārstāvji nolasīja referātus par ESPRIT darbību, piedalījās diskusijā par datorzinātņu un informātikas tehnoloģijas problēmām.

Latvijas zinātnieki tika uzaicināti piedalīties gadskārtējā ESPRIT konferencē, kas notiks novembra beigās Briselē. Ceļa izdevumus organizācija apņemas segt. Vienīgais šķērslis ir vīzas, kas jāsaņem Maskavā.

Latvijas informātikas zinātnei ir dota iespēja iekļauties Eiropas aprītē. Kā to vērtē lielākie speciālisti?

Jānis Bārzdīņš, LZA korespondētājloceklis, sanāksmes galvenais organizators:

Ilgus gadus mūsu zinātne kalpoja PSRS militārrūpnieciskajam kompleksam. Latvijai tāds zinātnes profils nav vajadzīgs. Lai pārkārtotos, ir vajadzīgi līdzekļi. Eiropas kopiena sola palīdzēt. Taču tiek izvirzīta prasība, lai pētījumus mēs veiktu kopīgi ar Eiropas kopienas zinātniekiem.

Latvija ir oficiāli uzaicināta iekļauties ESPRIT programmā. Septembrī es ar akadēmiķi Ivaru Bilinski biju ielūgts uz Briseli, lai piedalītos zinātniskās pētniecības projektu ekspertīzē. Attiecīga Eiropas kopienas komisija finansē un organizatoriski nodrošina Austrumeiropas valstu zinātnieku kopdarbību ar rietumu partneriem.

Ivars Bilinskis, LZA akadēmiķis:

Briselē mēs iepazīnāties ar prasībām, kādas tiek izvirzītas datorzinātņu un informātikas tehnoloģijas pētījumu projektiem. Iepazīnāties ar Rietumeiropas valstu pētījumu metodēm, materiāli tehnisko nodrošinājumu, finansēšanas sistēmu utt.

Uzaicinājumu uz Briseli uzskātu par Latvijas zinātnieku līdzšinējā darba augstu novērtējumu.

Žēl, ka komisijai bija iesniegts maz projektu no Latvijas. Ceru, ka tagad mūsu zinātnieki būs daudz aktīvāki.

Sadarbība ar Eiropas zinātniekiem mums ir ļoti vajadzīga.

OSKARS MARTINSONS

ZINĀTNES PADOMĒ

Nolemts piešķirt LZA Mikrobioloģijas institūta padomei ar habilitācijas un promocijas tiesībām bioloģijas nozares virusoloģijas apakšnozarē papildus habilitācijas un promocijas tiesības medicīnas nozares virusoloģijas apakšnozarē.

Latvijas Universitātei piešķirtas tiesības izveidot padomi (pilnvaru laiks līdz 1993. gada 1. jūlijam) ar promocijas tiesībām šādās matemātikas zinātnes apakšnozarēs:

- diskretā matemātika,
- varbūtību teorija un matemātiskā statistika,
- matemātiskā analīze un diferenciālvienādojumi,
- matemātiskās fizikas vienādojumi un metodes,
- skaitliskā analīze.

Latvijas Universitātes padomei ar habilitācijas tiesībām matemātikas nozarē piešķirtas arī promocijas tiesības šādās apakšnozarēs: diskretā matemātika, matemātiskā analīze un diferenciālvienādojumi, matemātiskās fizikas vienādojumi un metodes, skaitliskā analīze, varbūtību teorija un matemātiskā statistika.

ATGĀDINĀJUMS

Latvijas Zinātnieku savienības grupu koordinators lūdzam ierasties LZS informācijas un koordinācijas centrā lai precizētu LZS biedru skaitu un nokārtotu biedra naudas samaksu.

Lūdzam ierasties ne vēlāk par 1. decembri. LZS informācijas un koordinācijas centra adrese: Rīgā, Turgeņeva ielā 19, 319. telpa.

Tāl. 212706.

BUNDESTĀGA PARLAMENTĀRIETES RĪGĀ

Mazā Latvija, tāpat kā abas pārējās Baltijas valstis, joprojām piesaista pasaules uzmanību. Daudzi brīvības un demokrātijas piekritēji priecājas par baltiešu apņēmību saglabāt atgūto neatkarību un no jauna ieņemt to respektējamo vietu, kāda tām bija pirms pusgadsimtu ilgušās okupācijas. Lai cik šai priekā ir patiesas intereses par latviešu tautas labklājību, cik gluži saprotamās rūpes par Eiropas valsti, kuras politiskā un ekonomiskā dzīve var būt balsts vai drauds citu Eiropas valstu drošībai un mieram, taču arvien biežāk Latvijas durvis ver visdažādākās delegācijas, ekspertu komisijas, preses un politisko grupējumu un saimniecisko uzņēmēju pārstāvji, lai iepazītos ar notikumiem un situāciju Latvijā.

Brīvās pasaules iedzīvotājiem nav vienaldzīgs tautu un arī katra atsevišķā cilvēka liktenis, jo demokrātiskā sabiedrībā liela loma ir vispārīgajiem humānisma principiem. Viņi grib mūs iepazīt, uzzināt mūsu domas, apzināt mūsu spēkus un sadarbības potences, lai ātrāk izveidotos tā nākotnes Eiropa, kas savstarpējā atbalstā un palīdzībā ļautu uzplaukt visu valstu kultūrai un ekonomikai.

Taču krievu impērijas atjaunošanas apoloģēti izplata arvien skaļākas vaimanas par briesmīgajiem baltiešiem, kas klaji spārdot kājām krievvalodīgo cilvēktiesības, spiežot mācīties latviešu valodu, pat apdraudot viņu godu un dzīvību.

Arī tāpēc pie mums brauc kaimiņi, lai pārliecinātos par nacionālo attiecību risinājumu, par atsevišķu slāņu un grupu problēmām. Jūfama ir interese par sieviešu stāvokli un darbību, par viņu sabiedriskajām aktivitātēm un iespējām, par dažādām sieviešu organizācijām un to savstarpējo sadarbību, kā arī sadarbību ar attiecīgām organizācijām Eiropā.

Pašā pēdējā laikā vien Latvijā ir notikušas vairākas starptautiskas sanāksmes, kas veltītas tieši sieviešu problēmām, veidojas vai tiek atjaunotas vairākas Latvijas sieviešu organizācijas, kas rezonē ar visas pasaules sieviešu organizācijām. Tā šā gada jūlijā tika atjaunota Latvijas akadēmiski izglītoto sieviešu apvienība

(LAISA), kas kopš 1929. gada bija starptautiskās organizācijas **International Federation of University Women (IFUW)** locekle. Ar šīm Latvijas organizācijām tiecas iepazīties dažādu Eiropas valstu pārstāves.

Oktobra sākumā šai nolūkā Latvijā ieradās Vācijas Bundestāga parlamentāriešu delegācija, kas 2. oktobrī viesojās pie LAISA pārstāvēt Zinātņu akadēmijā. Viesības interesēja viss — ne vien akadēmiskā darba, bet arī sadzīves jautājumi, eksistences nodrošinājums, bērnu audzināšanas problēmas, bet jo īpaši Latvijas politiskais stāvoklis, nacionālās attiecības, sieviešu līdzdalība politikā, zinātnē un ražošanā, — vārdu sakot, viss dzīves spektrs, ar ko jāsašaras Latvijas sievietēm. Parlamentārietes varēja salīdzināt sieviešu oficiālo līdzdalību lielajā politikā Latvijā un Vācijā: Bundestāgā ir 20% sieviešu, Latvijā — nepilni 4%; arī neviens ministra portfēlis Latvijā nav uzticēts sievietei. Toties zinātnē nodarbināto un akadēmiskos grādus ieguvušo sieviešu skaits varēja viņas iepriecināt, taču, kad uzzināja, par kādu atalgojumu strādā tās sievietes, kuras mūžu saistījušas ar zinātni, viņu pārsteigums nebija noslēpjams. Neizprotama viesnām bija arī Latvijas pensiju piešķiršanas un nivelēšanas «kārtība». Interesanti bija mums uzzināt, ka Vācijā ir īpaša Ģimenes un vecāļu ministrija.

Daudz jautājumu no Vācijas parlamentāriešu puses bija par nacionālo attiecību veidošanos un valsts valodas lietošanu resp. krievvalodīgo diskrimināciju, par kuru tik daudz raksta Krievijas oficiālā un neoficiālā prese. Pārrunu dalībnieču vienprātīgs viedoklis bija, ka milzīgais Krievijas karaspēks, kas joprojām atrodas Baltijā, apdraud ne vien Baltijas, bet arī visas pasaules drošību. Viesības bija patiesi izbrīnītas, uzzinot, ka pēdējo 50 gadu laikā Latvijā varējuši dzīvot simtiem tūkstošu iecelotāju, neprotot latviešu valodu. Vācijā, pēc viņu domām, tas nebūtu bijis iespējams. Prasību pēc valsts valodas prasmes viesības uzskatīja ne vien par pieļaujamu, bet pat par nepieciešamu. Plašākas pārrunas raisījās par izglītības sistēmu un sko-

lu programmām; ļoti atzinīgi tika vērtēts tas, ka Latvijā tagad, tāpat kā pirmās neatkarības gados, ir daudzas skolas citu nacionalitāšu bērniem.

Plašāku uzziņu par Latvijas sievietēm Vācijas parlamentārietes varēs iegūt no fikko Latvijā iznākušā rakstu krājuma «Sievietes ceļš», taču tieši personiskās tikšanās ir tās, kas dara dzīvu jebkuru iespiesto uzziņu materiālu.

Bundestāga locekle prof. Ursula Menle atvadoties izteica vēlēšanos un cerību arī turpmāk uzturēt sazināšanos un savstarpēju informācijas apmaiņu, iespēju konsultēties jautājumos, kas skar fiklab Latvijas, kā Vācijas sievietes. Tas stiprinās Eiropas vienību un tās valstu draudzību, kuras veicināšanā sava loma būs arī sievietei.

AINA BLINKENA

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidija sēde

1992. GADA 15. OKTOBRĪ

izskatīja jautājumu par Akadēmiskās bibliotēkas Sabiedrisko zinātņu filiāli LZA Augstceltnē un nolēma to slēgt. Fondi pārvedami uz Mišņa bibliotēkas telpām Rūpniecības ielā un krātuvi Lielvārdes ielā. LZA prezidijs, humanitārie institūti un izdevniecība «Zinātne» nelieās telpās, kuras apmaksās LZA Liefu pārvalde, izveidos «Sabiedrisko zinātņu uzziņu bibliotēku». Noteikts, ka HSZ nodaļas institūti un izdevniecība «Zinātne» apmaksās grāmatas, žurnālus u. c. jaunieguvumus, kas nepieciešami šās bibliotēkas fondu papildināšanai.

Akceptēja LZA š. g. 1. oktobra sēdes «Latvijas energoattīstības koncepcija» ierosinājumus, kurus izstrādājusi Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa: 1. Sagatavot priekšlikumus potenciāliem zinātniski tehniskiem projektiem, kurus varētu izmantot Latvijas enerģētikas attīstībai (FTZ nodaļa, līdz 30.10.92.). 2. Organizēt atkārtotas tikšanās Latvijas zinātnisko iestāžu, LR Rūpniecības un enerģētikas ministrijas un «Latvenergo» pārstāvju sagatavoto priekšlikumu apspriešanai un konkrētu kopēju projektu formulēšanai (LZA Prezidijs, FTZ nodaļa, š. g. oktobris un novembris). 3. Darba grupas organizēšana «Latvijas enerģētikas likuma» projekta izstrādei (FTZ nodaļa, š. g. oktobris). 4. Programmas projekta izstrāde Latvijas speciālistu apmācībai AES AP-600 projektēšanai sadarbībā ar **Wesinghouse Electric Corporation** (LZA Kodolpētniecības centrs, š. g. novembris).

Nolēma nodot LZA īsteno locekļu izlemšanai Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūtu grozījumus. LZA Statūtu 3.2.1. punkts izteikts šādā redakcijā: «Par LZA īsteno vai korespondētājlocekli zinātnieku var ievēlēt, ja viņš nav vecāks par 65 gadiem», bet 7.1. punktu: «LZA Statūti grozāmi ar Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulces lēmumu, kas pieņemts, ja par to balsošanā (ieskaitot par pastu saņemtos biļetenus) piedalījušies vismaz 2/3 īsteno locekļu un par attiecīgajām izmaiņām nobalsojuši vairāk nekā 1/2 no akadēmijas īsteno locekļu kopskaita. Balsošanas rezultātus apstiprina LZA pilnsapulce.»

Izpildot Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulces 1992. gada 9. aprīļa lēmumu nr. 1/8, apstiprināja Latvijas Zinātņu akadēmijas vēlēšanu pagaidu nolikumu.

Apstiprināja Latvijas Zinātņu akadēmijas izdevējdarbības zinātnisko padomi šādā sastāvā: J. Ekmanis (pr-j), V. Tamužs (pr-ja vietnieks), T. Millers, A. Siliņš, J. Valdmans, V. Vāvere, L. Kalinka (zin. sekr.), I. Biljinskis, P. Cimdiņš, J. Graudonis, A. Lauzis, J. Lielpēteris, E. Lukevics.

Izskatīja Ķīmijas un bioloģijas nodaļas ierosinājumu par P. Lejiņa balvas nodibināšanu, ievērojot pirmā Zinātņu akadēmijas prezidenta Paula Lejiņa nopelnus zinātnes attīstībā Latvijā. Ieteikts balvu piešķirt reizi divos gados lauksaimniecības zinātnēs (agronomijā, zootehnikā, veterinārijā).

VIZMA VILUMSONE

PAR VALODU

LZA sēde pieņemti ieteikumi «Latvijas Republikas valodas politika: realitāte, perspektīvas, zinātniskais nodrošinājums.»

Pēc Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošanas jautājumi, kas saistās ar latviešu nācijas eksistenci un tiesībām, kļuvuši īpaši nozīmīgi. Latviešu valoda kā nacionālās identitātes galvenā apliecinātāja un nodrošinātāja šajā aspektā ir pati būtiskākā.

Valodas politika ir cieši saistīta ar valsts etnopolitiku un ir atkarīga no valodas situācijas — vēsturisko un sociālo apstākļu kopuma, kurā funkcionē valsts valoda. Pēdējo gadu laikā valodas situācija Latvijā Republikā ir mainījies de jure: latviešu valoda atguvusi valsts valodas statusu, ar likumu nodrošināta daudzu tās funkciju atgūšana. Valodas politiku īsteno valsts varas institūcijas, bet valodas politikas stratēģijas un taktikas izstrāde ir zinātnisko iestāžu uzdevums; zinātniskās iestādes nodrošina arī valodas zinātnisko izpēti, tās normalizāciju un kopšanu. LR Ministru Padomē izveidots Valsts valodas centrs un Latvijas Zinātņu akadēmijā — Latviešu valodas institūts, kas sadarbībā ar augstskolu speciālistiem izstrādā galvenos valodas politikas virzienus un ir LR Valsts valodas centra zinātniskā bāze. Tomēr joprojām ne visur tiek ievērotas valsts valodas tiesības un Valodu likuma noteiktie valodu lietošanas principi; latviešu valoda nav pietiekami sakopta, pat presē un kultūras darbinieku runā vērojamas atkāpes no literārās valodas normu prasībām; Latvijas izglītības sistēmā nepietiekami tiek ievērots valsts valodas statuss. Pašreizējā valodas situācijā tāpēc nepieciešama jauna valodas politikas koncepcija, lai nodrošinātu latviešu valodas plinvērtīgu lietojumu, izpēti un kopšanu.

Latvijas Republikas valodas situācijas optimizēšanai LZA sēde atzīst par nepieciešamu:

1) aktivizēt valsts valodas nostiprināšanu visās valodas funkcijās, paātrināt uz valsts valodas lietošanu attiecināmo likumdošanas aktu izstrādi un pieņemšanu;

2) arī turpmāk Latvijas Zinātņu akadēmijā un augstskolās pievērst pastiprinātu uzmanību latviešu valodas vispusīgai zinātniskai izpētei, kopšanai un attīstīšanai, pilnveidot un paplašināt zinātnisko terminoloģiju, izstrādāt un publicēt vārdnīcas un praktiskas rekomendācijas latviešu valodas prasmes pilnveidošanai;

3) piešķirt līdzekļus fundamentālu lingvistisku darbu izstrādei un publicēšanai, lai atklātu latviešu valodas unikālās vērtības un celtu tās prestižu Latvijā un pasaulē;

4) panākt Latvijas valodas situācijas un tās vēsturiskās izveidošanās plašāku un objektīvāku izgaismojumu masu informācijas līdzekļos gan Latvijā, gan ārvalstīs;

5) ieteikt LR Izglītības ministrijai pārvērtēt attieksmi pret latviešu valodas vietu augstākās izglītības sistēmā; apsvērt obligāta latviešu valodas eksāmena noteikšanu vidusskolu absolventiem un augstskolu reflektantiem;

6) valodas politikas jaunās koncepcijas izstrādē iesaistīt ne tikai lingvistus, bet arī citu nozaru speciālistus, izveidojot ārpusgrantu grupu Latvijas Zinātņu akadēmijā;

7) nostiprināt valodas pētīšanas sociolingvistiskos virzienus — valodas situācijas dinamikas izpēti, reālā valodu lietojuma analīzi, valodas sociālās, teritoriālās, stilistiskās u. c. variatīvātes izpēti, saistot valodas politikas lingvistiskos un ekstralingvistiskos aspektus, dialogā ar trimdas latviešu pārstāvjiem izstrādāt latviešu valodas normalizācijas turpmākos virzienus;

8) 1992. gada nogalē sarīkot starptautisku konferenci par valodas politikas jautājumiem Baltijā, lai koordinētu valodas politiku Baltijas valstīs un starptautiskā mērogā informētu par valodas situāciju Baltijas valstīs un tās optimizēšanas pasākumu būtību.

AUGŠUP PA LEJUPSLĪDOŠĀM KĀPNĒM

No padomijas laikiem mums zināms, ka katrā no «savienotajām republikām» «burno razvivalas nauka» un katrā eksistēja sava Zinātņu akadēmija, kuras tapšanā «neocinimuju zaslugu» «ienesā» centra zinātnieki. Ar līdzīgām pāva spalvām it sevišķi pēdējos gados centās greznoties arī nomenklatūras dūzi, piešķirot viens otram zinātniskus grādus un nosaukumus. Baidos, ka kaut kas līdzīgs notiek arī mūsu dienās neatkarīgajā Latvijā. Liekas, ka nu mūsu pedagoģiskajās iestādēs ir vairāk profesoru nekā docentu, bet visu vainagoja jaundibināmā Lauksaimniecības un mežkopības zinātņu akadēmija, kurā sev mīkstus krēslus paredzējuši šās «idejas» izperinātāji ar pašreizējo ZA korespondētājlocekli un ZRA «Sīgra» ģenerāldirektoru Aleksandru Jemeljanovu priekšgalā. Šis ģenerālis bez armijas (no bijušās apvienības čiks vien ir palicis, jo no tās atdalījās divas stiprākās apakšvienības — eksperimentālās ražošanas laboratorija «Sigfarm» un ZRA SELEKS) patlaban jau pretendē uz jaunās akadēmijas viceprezidenta krēslu un ZA akadēmika nosaukumu.

Tā turpinot, mēs drīz varam iedzīvoties arī Ķīrijas vai Mehānikas akadēmijās, un kāpēc lai veterinārmedīķi paliktu bešā, ja zootehniķi un agronomi jau iefikuši akadēmikos. Pussimts jaunu akademiķu ar vienas sēdes lēmumu! Tas tik ir vēriens! Pašreizējais korespondētājloceklis fādējādi ieies vēsturē un ne jau bez nopelniem — ir taču pasolītas prezidenta un akadēmika vietas iefekmīgākām personām, kas savas pašreizējās vietas var zaudēt it viegli, bet akadēmika nosaukums taču paliks līdz mūža vakaram.

Šis mūsilaiku varonis ir pelnījis, ka viņam veltījam turpmākās rindkopas.

Pazīstu A. Jemeljanovu jau vairāk nekā trīsdesmit gadu, bet tuvāk kopš 1967. gada kā aspirantu, pēc tam kā karjeras kāpņu kāpēju — Latvijas veterinārijas ZPI komjauniešu sekretāru, vietējās komitejas priekšsēdētāju, partijas sekretāru, vietējās komitejas priekšsēdētāju, partijas sekretāru, Latvijas KP CK lopkopības sektora vadītāju, LPSR Lauksaimniecības ministra vietnieku un, visbeidzot, atgriezušos institūtā jau direktora postenī, vēlāk apvienību dibināšanas kampaņas rezultātā jau kā ZRA «Sīgra» ģenerāldirektoru.

Padomju Latvijas lauksaimniecības zinātnes pelēkais zvirbulis A. Jemeljanovs neatkarīgās Latvijas laikā prafis kļūt par rozā ērgli, lai cik neticami tas arī būtu. Par institūta zinātnieku pelnīto naudu viņam Ļeņingradā toreizējā Lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanas ģenētikas institūta un ZRA «SELEKS» laboratorijās (paša vietnieka sievas personā) paveica doktora darba eksperimentālo daļu, bet Ļeņingradas institūta (kurā disertācija tika aizstāvēta) direktors, būdams Augstākās atestācijas komisijas loceklis, veicināja kā grāda piešķiršanu, tā apstiprināšanu. Vēl nebūdams apstiprināts par doktoru, A. Jemeljanovs nekautrējās pretendēt uz Latvijas ZA korespondētājlocekļa nosaukumu, kaut izkrita Vissavienības lauksaimniecības ZA vēlēšanās, taču divainā kārtā Latvijai izrādījās pietiekami labs. Viņa paša kontā līdz doktora disertācijas aizstāvēšanai bija tikai 35 publikācijas, to vidū triviāli ievadraksti un padomi, sakombinēti no pašam padoto ministrijas ierēdņu un zinātnisko darbinieku ziņojumiem vai speciāli pasūtītiem rakstītiem. Odiozajam akadēmika goda titulam nav bijis pa spēkam uzrakstīt vairāk nekā pusotru lappusi garu nosacīti zinātnisku sacerējumu, nerunājot nemaz par grāmatām vai brošūriņām. Jau doktora grāda pretendētājam nepieciešami skolnieki. Mūsu korespondētājam tādu nav un nebūs, lai gan pie tādiem viņš centies tikt, pat nesmādējot šantāžu.

A. Jemeljanova valdīšanas laikā veterinārijas ZPI

lielā mērā imitē zinātnisku darbību, aprobežojoties ar citur sen izstrādātu tehnoloģiju apguvi un pielāgošanu vietējiem apstākļiem. Gandrīz 10 gados paša šefa «vaidība» iztērētas institūta mērogam milzīgas summas pasaulē sen praktizētās embriotransplantācijas metodes apgūšanai, rezultātā iegūstot kādus piecus teliņus, turpretī kolhozā «Tērvete» tos skaita simtos. Cik fādā gadījumā maksā viens lopiņš?

Latvijas ganāmpulks katastrofāli inficējies ar leikozi, un šādu ZPS «Krimulda» govju pienu, kas turklāt satur arī citas kaitīgas vielas desmitiem, simtiem un tūkstošiem reizu lielākā apjomā, nekā pieļaujams, ar paša direktora svētību realizē slimu bērnu uzturā kā ekoloģiski tīru.

Mūsdienu spiedīgajos apstākļos ļoti novecojušie institūta darbinieki baidās pacelt balsi, jo divi drosmtīgie jau atlaisti, viens, gan pref paša šefa gribu, aizgājis, fāpat kā jau agrāk visi doktori (izņemot vienu — jaunāko), divi novesti līdz infarktā. Un tomēr aizklātā balsošanā, izvirzot uz korespondētāja vietu, Zinātnes padomē bija tikai viens balss pārsvars.

A. Jemeljanovs ir tipisks krievu padomju barons, padomju ideoloģijas produkts, Stalīna sēts, Hruščova diezdēts un Brežņeva briedināts, Vosa labvēlības aplaisītis un no Briļa ģenerāļa činā iecelts, zinātnes ierēdnis, par kādiem tolaik teica — «krupnī organizator nauki».

Kopš 1988. g. A. Jemeljanovs naski fērē zinātnes naudu, braukādams pa ārzemēm (kaut gan vēl 1987. g. savam padotajam, par auglīgas zinātniskas sadarbības mēģinājumu pēc ASV kolēģa piedāvāja, piesēja politisku lietu), bez adekvātas atdeves, ja neskaifa grezna limuzīna iegādi par divu savu zinātnieku nopelnīto naudu.

Pats pretendents, priekšniekam piezvanof, lec kājās, bet padotos tur kā kroņa zaldātus. Viņam raksturīgais teiciens «šajā kabinetā nedomā, bet izpilda rīkojumus», tam nāk līdz no cekas un ministrijas. Tomēr slēgtajā aptaujā 1987. gadā viņš kā vadītājs kolektīvā tika novērtēts gandrīz viszemāk, sevišķi cilvēcisko īpašību jomā.

Šis, tagad latvieša patriotismu stimulējošais, nelatvietis savu pafieso seju hameleoniski maina atkarībā no apstākļiem, janvārī vai augustā, atšķirīgi no citiem mēnešiem, un viņam ir sava faktika un affaisnojoši vārdi gan karogu krāsū, gan barikāžu un Baltijas liesmotā ceļa dalībnieku un portretu novērtēšanā.

Līdzšinējie ziņojumi (arī padomju laikā) divainā kārtā mēdza «pazust», bet pēdējā valdības pārbraudes komisija, ko pēc nelikumīgi atbrīvotā darbinieka sūdzības nosūtīja Lauksaimniecības ministrija, sastāvēja no A. Jemeljanova bijušajiem padotajiem, un izsauktie darbinieki ieradās pa vienam bijušajā partijas kabinetā, kur sēdēja arī pats apsūdzētais, kurš dzirdēja vai nu viņam vēlamās atbildes vai aptaujātie, saprotamu iemeslu dēļ, tēloja «nezinīšus».

«Latvijas Jaunatnes» korespondentei neviens nenosauca savu uzvārdu... Tāfad laiki nav mainījušies?

Uzskatu, ka pašreizējo korespondētājlocekli ievēlēt par akademiķi būtu noziedzīga vieglprātība, bet strādāšana tāda direktora pakļautībā diemžēl ir cilvēka pašcieņas upurēšana. Ierosinu kandidātu trūkuma dēļ labāk atstāt vakantu vietu, nekā pildīt plānu ar vanckariem. Nav nekādas nepieciešamības tagad celt godā Vosa uzticības personas. Tas ir aizvainojoši attiecībā pret viņa varmācību baudījušajiem.

RAIMONDS BALTAKMENS,

bijušais LVVZIP nod. vad., lauks. zin. kand.
LZS biedrs, fil. Lacuania

Par Broces zīmējumu izdevumu

Sarūgtinājumu izsaut 1. sējuma (redaktors T. Zeids) paskaidrojumu saturs 4. un 9. nodaļai (paskaidrojumu autore A. Zeida). Tā 4. nodaļā par Rīgas pili atzīmēts, ka pils tika izmantota kā poļu, zviedru pārvaldnieku un krievu ģenerālgubernatora rezidence, bet ne vārds nav teikts par to, ka tur atradās arī pirmo reizi Latvijas vēsturē neatkarīgās Latvijas valdība. Toties tiek uzskatīts par svarīgu atzīmēt (197. lpp.), ka pils lielajā zālē vācu muižnieki teica runu un pils baznīcā nodeva mūžīgas uzticības zvērestu krievu caram Pēterim Pirmajam un ka 1917. g. Rīgas pili sanāca LSD 5. kongress (207. lpp.).

9. nodaļā par baznīcām (347. lpp.) atzīmēts šāds «vēsturiski nozīmīgs fakts»: «Ar Rīgas Darbaļaužu deputātu padomes izpildkomitejas 1959. g. 26. maija rīkojumu nr. 472. Doma baznīca pārņemta valsts aizgā-

dībā un nodota Valsts Rīgas vēstures muzejam.» Tālāk par Pētera baznīcu (352. lpp.): «... 1966. g. Latvijas PSR Zinātnes padome pieņēma lēmumu par Pētera baznīcas pilnīgu atjaunošanu.»

Dārgie un skaislie Broces zīmējumu sējumi iegulsies līdzās Latvju Dainām mūsu ģimeņu bibliotēku zelta fondā, tos skatīs mūsu bērni un mazbērni, bet šādi A. Zeidas komentāri atgādina nepatīkamus mušu traipus. Kāda būs Latvijas Zinātņu akadēmijas vēstures institūta un redkolēģijas locekļu V. Dorošenko, V. Samsona, J. Stradiņa, M. Taubes, J. Vasiļjeva un T. Zeida turpmākā rīcība? Vai arī nākamajos sējumos nāksies saskarties ar šāda veida komentāriem?

O. GRĀPIS,
Dr. sc. ing.

CIENĪJAMĀ REDAKCIJA!

I. Lapiņas rakstā «Neatbildētie jautājumi» («Zinātnes Vēstnesis», š. g. septembris) man adresētie apgalvojumi, manuprāt, ir neobjektīvi.

1. Par T. Lisenko mācības atbalstīšanu.

Studenta gados kādā pavairofā referātā (1948.) un dažos avīzrakstos (1948.—1952.) esmu atkārtojis tajā laikā obligātās klīsefrāzes no VĻZA 1948. g. augusta sesijas lēmumiem. Taču šiem vairāk nekā četrdesmit gadus vecajiem studenta rakstiem nav nekā kopēja ar manu turpmāko zinātnisko darbību dendroloģijā un kokaugu ekoloģijā (introdukcijas virzienā). Kopš darbojos zinātnē (no 1956. g. LZA Botāniskajā dārzā un no 1960. g. Universitātes Bioloģijas fakultātē), esmu publicējis vairāk nekā 200 zinātnisku un vairāk nekā 300 populārzinātnisku, pedagoģisku un publicistisku darbu. Neviens no tiem T. Lisenko ne tikai nav slavēts, bet pat nav citēts. Lai pārliecinātos par feikto, vajag ieskatīties manu 16 grāmatu (1957.—1991.) bibliogrāfijā, kur T. Lisenko vispār nav pieminēts. Savu doktora disertāciju aizstāvēju 1966. g. PSRS ZA Botānikas institūtā (Ļeņingradā), kas izcēlās ar savu konsekvēnto pref Lisenko vērsto nostādni.

Ar profesoru J. Lūsi iepazinās 1957. gadā LZA Bioloģijas institūta zinātniskās padomes sēdēs, kurās viņš piedalījās kā Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis. Divus gadus vēlāk (1959.) viņš piedāvāja man stundu pasniedzēja slodzi mācību priekšmetā «Ģenētika ar selekcijas pamatiem» LVU Bioloģijas fakultātes zooloģijas katedrā, kuru viņš vadīja. Šā priekšmeta pasniedzējs docents Indriķis Zaķis bija smagi saslimis. Uz manu afromāšanos par vājām zināšanām ģenētikā profesors atteica, ka tieši zināšanām pārliecība viņam traucējot pasniegt šo priekšmetu pēc pašreizējās programmas. Taču, ja viņš tēpat nenodrošināšot šim priekšmetam pasniedzēju, PSRS Augstākās izglītības ministrija piekomandēšot kādu viņam pavisam nevēlamu speciālistu. Profesors man piesolīja savu personisko literatūru ģenētikā (no bibliotēku atklātajiem fondiem tā bija izņemta). Priekšlikumu pieņēmu, attiecīgi vizēfio iesniegumu līdz ar programmai atbilstošu lekciju plānu iesniedzu LVU mācību daļā, kura turpmāk kontrolēja, vai lekcijās nenovirzās no šā plāna un priekšmeta programmas. Vairākas lekcijas apmeklēja arī profesors J. Lūsis, pēc tam notika šo lekciju analīze zooloģijas katedras sēdēs. Profesors tās vērtēja pozitīvi, par to var pārliecināties, izlasot 1959./1960. mācību gada zooloģijas katedras sēžu protokolus.

Kad 1960. gadā mani ievēlēja par LVU botānikas katedras vadītāju, profesors J. Lūsis piedāvāja pārņemt šo mācību priekšmetu savā katedrā, jo programma jau laikam tik drīz nemainīšoties. Kad 1965. gadā ģenētikas programma būtiski tika mainīta, šo mācību priekšmetu atdeva profesoram, kas savā zooloģijas katedrā izveidoja ģenētikas specializāciju.

2. Uz autores jautājumu — «kas un kāpēc padzina no fakultātes J. Raipuli?» — viskompetentāk var atbildēt Universitātes foforeizē kādru daļas vadītāja M. Eberliņa (tagad neatkarīga pensionāre). Domāju, ka ierosme nenāca no Bioloģijas fakultātes.

3. I. Lapiņas aprakstītā mana fīkšanās ar J. Baltvilka kungu «īpašos apstākļos Meža kapos 18. novembrī», kā arī citos datumos tur nav bijusi. To, ceru, var apliecināt arī pats J. Baltvilka kungs. Tāpat arī «publisko tiesu» fakultātē viņam neesmu rīkojis, ne arī tādā piedalījies. Ne ar vienu LZA Bioloģijas institūta direktora vietnieku par J. Baltvilka kunga lietu neesmu runājis.

Visu to rakstu galvenokārt tāpēc, lai rosinātu «Zinātnes Vēstnesi» redakciju pirms līdzīgu rakstu publicēšanas pārbaudīt, cik pafiesi ir apgalvojumi, kas nopeļ vienu vai otru zinātnieku. Domāju, ka, strauji pasliktinoties zinātnisko iestāžu stāvoklim, līdz ar zinātnieku bezdarbnieku skaita pieaugumu šāda tipa raksti arvien vairāk ieplūdis redakcijas manuskriptu somā.

Ar cieņu —
ARTŪRS MAURĪNS,
Dr. h. biol., profesors

ENERĢĒTIKAS ATTĪSTĪBAI

LZA sēdē izskatīts Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas ierosinātais jautājums par Latvijas energoattīstības koncepciju. Sēdē piedalījās LZA locekļi, zinātnieki un pārstāvji no LR Augstākās Padomes, Ministru Padomes, Rūpniecības un enerģētikas ministrijas, augstākajām mācību iestādēm, «Latvenergo», projektēšanas iestādēm un citi interesenti.

Savos ievadvārdos akadēmijas prezidents J. Lielpēteris atzīmēja, ka izskatāmā problēma ir ļoti nopietna, par to var runāt gan kā par tautsaimniecības, gan zinātnes nozari. ZA sēdē paredzēts ziņojums par zinātnes koncepciju un tās apspriešana. Ekonomikas problēmas šajā jautājumā var tikt skartas tikai tik daudz, cik tās ir saistītas ar zinātni. Pašlaik gandrīz vai katrs sevi uzskata par enerģētikas speciālistu. Ir uzskats, ka vajag taupīt, bet taupība arī maksā naudu. Ir jāizvērtē, kur ko un kā jātaupa. Pamattēze no zinātniskās koncepcijas viedokļa — kāda šodien ir enerģētiskā bilance Latvijā? Kā un no kā tā veidojas? Tātad: kādi ir vietējie energoresursi, cik trūkst, kas un no kurienes ir jāieved, kā ražot, ar kādiem paņēmieniem iegūt elektroenerģiju, siltumenerģiju u. tml. No fizikas viedokļa pasaulē, tātad arī Latvijā, ir zināmi tikai divi enerģijas veidi: saules enerģija un kodolenerģija. Citi ir tikai paveidi. Tie, kurus izrok no zemes: nafta, akmeņogles u. tml. ir kondensēta saules enerģija. Sadedzinot koku vai kūdru, arī tāpat. Arī vējš ir saules enerģijas avots. Nevajadzētu iedomāties, ka mums ir daudz šo enerģijas avotu. Jāmēģina objektīvi izvērtēt, kādi ir mūsu enerģijas avoti, ar kādiem paņēmieniem un kādā veidā iegūsim mums vajadzīgo enerģiju, kā taupīsim u. tml.

Dr. h. inž. V. Zēbergs uzsvēra, ka Latvijas valdības dokumenti enerģētikas attīstības koncepcijai nosaka pamatvirzienus, enerģētisko programmu un nozaru attīstības plānus. Šo pamatideju kopums nepārtraukti jāpapildina un jāattīsta katrā nākamajā laikposmā, ievērojot tehnoloģiju attīstību, ekoloģisko situāciju, u. c. Tas prasa problēmas zinātnisko nodrošinājumu, kas pašreiz, nepieņemamas finansēšanas dēļ diemžēl sašaurinās, kamēr pasaulē enerģētiskās zinātnes ne tikai attīstās, bet veidojas jauni virzieni — piem., energoekoloģija, energo ekonomika u. c.

Atbildot uz jautājumiem, V. Zēberga kungs atzīmēja, ka lietderības koeficients mūsu siltumenerģētikā ir zems. Pamātā ir būvētas plašas sistē-

mas, kuru izmantošana bija iespējama, lietojot lētu kurināmo. Slikta ir esošā siltumizolācija un to pašu vajadzētu savest kārtībā. Nav uzskaites par siltuma izlietošanu. Praktiski nevar izmantot alternatīvos avotus — biomasas vai koksnes pārstrādi, jo tehnoloģijas ir atpalikušas un pašas energoietilpīgas. Paredzētā esošo HES rekonstrukcija jūkami nepapildinās elektroenerģijas daudzumu, ko pašlaik saražojam tikai 1/4 no nepieciešamā.

Prof. A. Krēslis (RTU) uzskatāmi demonstrēja tehniskās nepilnības projektēšanā un celtniecībā, kuru rezultātā iedzīvotāji nav ieinteresēti siltumu taupīt. Pašlaik pamatā apkures sistēmu regulē TEC un dzīvokļa īrnieki, atverot vai aizverot dzīvokļu logus. Cauruļvadi no tērauda praktiski jau ir novecojuši un regulatorus tajos ielikt būtu pat bīstami.

Rūpniecības un enerģētikas ministrijas enerģētikas attīstības projekta direktors V. GAVARS apskatīja atomelektrostacijas būves iespējas un nepieciešamību. Tuvākajās valstīs — Somijā, Zviedrijā, Lietuvā (Ignalina atrodas tikai 10 km no Latvijas robežas) šādas stacijas darbojas, un domas par to apturēšanu šajā gadsimtā pagaidām ir atvirzītas. Polija turpinās savas iesāktās AES būvi, bet Francija uzskata šo enerģijas ražošanas veidu par ekoloģiski vistrūkāko. Japāna ar atomenerģijas izmantošanu ir nodrošinājusi savu enerģētisko neatkarību. Jādomā, ka Latvijā nākamā gadu tūkstoša sākumā tiks celta AES. Kodolpētniecības centrs varētu pilnībā nodrošināt augstas kvalifikācijas speciālistu sagatavošanu.

LR Rūpniecības un enerģētikas ministra vietnieks G. KOEMECIS iztirzāja problēmu gan no tehniskā, gan ekonomiskā viedokļa, atzīmējot, ka faktiski nebūtu problēmu Latvijas nodrošināšanā ar energoresursiem, ja iedzīvotājiem būtu pieejami daudz naudas, ar ko par tiem maksāt. Ja pārietu uz vietējo kūdras kā kurināmo, to varētu izmantot rajonos, bet nevis sūtīt uz Rīgu. Vienā gadā purvos kūdras ieguvī apgūt nevar, tie būtu jānosusina, bet ieguves tehnoloģija diemžēl ir tikai lāpstas. Izmantojot koksni, rodas jautājums: vai nu to sadedzināt, vai ražot celulozi. Somijā ražo celulozi un par iegūtajiem līdzekļiem iepērk ogles, naftu utt. Dārgs, bet iespējams variants ir Latvijas naftas apgūšana jūrā. Pašlaik daudz jautājumi, arī par naftas un tās pārstrādes produktu tranzītu caur mūsu ostām, lielā mērā ir nevis ekonomiski, bet politiski, pat ar Lietuvu.

G. Koemeca kungs ierosināja fiktīvos ieinteresētajiem enerģētiķiem — kā zinātniekiem tā praktiķiem — šaurākā lokā, lai izstrādātu konkrētākas sadarbības tēmas un programmas. Acīmredzot nepieciešams kopīgs darbs ar citu nozaru zinātniekiem: ekonomistiem, ķīmiķiem, biologiem u. c.

LR Ministru Padomes padomnieks enerģētikas jautājumos J. Luns atzīmēja, ka programmu izstrādes dažos gadījumos tagad tiek uzticētas ārzemniekiem, lai gan tās varētu veikt pašu spēkiem, attiecīgi finansējot. Tas būtu apbūsi izdevīgi, jo vietējo apstākļu pārzināšana ir svarīgs faktors, lai darbs tiktu veikts kvalitatīvi un īsākos termiņos. Pašlaik zinātniekiem, valdībai un enerģētiķiem nav saskaņotas savstarpējās rīcības. Diemžēl ZA enerģētiķi atsevišķos gadījumos nav pierādījuši, ka spētu pieņemt augstā līmenī veikt pasūtījumu darbus.

«Latvenergo» galvenais inženieris J. Leveikas kungs ierosinājums, piemēram, lai ziņas zināmā mērā finansēt to interesējošās lietišķās zinātniskās izstrādes. Ar Zinātņu akadēmiju «Latvenergo» sadarbība agrāk jau ir bijusi. Būtu ierosinājums, piemēram, lai zinātnieki konkrēti izvērtē kūdras ieguves vietas un iespējas.

LZA 1st. loc. E. Gudriniece vērsa uzmanību uz to, ka nav kompleksas pieejas izskatāmajam jautājumam. Piemēram, sadedzinot kūdras, radīsies daudz pelnu, bet kur tos likt, par to vajadzētu padomāt. Zinātnieku pienākums būtu strādāt nākotnei. Varētu izvērst rapša audzēšanu, kura eļļa būtu izmantojama enerģētikā.

LZA goda loc. I. Danilāns iepazīstināja ar Latvijas dabas bagātību ģeogrāfiju. Ja ieinteresētu iedzīvotājus, 1—2 milj. tonnu kūdras gadā varētu izstrādāt bez kaitējuma ekoloģijai un dabai. Naftas iegulas sauszemē ir nelielas. Perspektīvas varētu būt iegulas Baltijas jūrā, tuvu Zviedrijas ekonomiskajai zonai. Liepājas rajonā atklāta ģeotermālā enerģija, bet diemžēl lielā dziļumā, ar sāļu koncentrāciju un ne pārāk augstu temperatūru. Noteikti varētu tikt izmantotas pazemes «tukšās vietas», lai uzņemtos gāzes tranzītu gan no ziemeļiem, gan austrumiem uz Rietumeiropu.

LLU prof. A. Grundulis atbalstīja plašu siltumenerģijas mēraparātu ieviešanu sadzīvē, jo tas noteikti ir primārais faktors, lai ekonomētu enerģiju.

Fizikas un tehnikas zinātņu nodaļai uzdots izstrādāt sēdes ieteikumu projektu «Latvijas energoattīstības koncepcija».

MANS VIEDOKLIS

Pašreizējās valdības darbība ir cietusi bankrotu kā tieši, tā arī pārnestā nozīmē. Katra diena, šai valdībai turpinot darbību, nes visai tautai arvien lielākus zaudējumus.

Valdības eksistence turpinās uz aizvien pieaugušo iekšējo parādu un ārējo aizņēmumu rēķina, kas būs jāapmaksā vēl mūsu bērniem.

Milzīgā nodokļu nasta, kas tiek uzkrauta jebkuram materiālo vērtību radītājam un iegūto līdzekļu nekontrolēta izlietošana, ir novedusi atdzimstošās tirgus ekonomikas uzņēmējus apkaļā ēnu ekonomikas dzungļos. Korupcijas un materiālo vērtību izsaimniekošanas apmēri ir sasnieguši katastrofālu apmēru.

Kategoriski noraidām apgalvojumu, ka varbūtējā valdības nomaiņa var destabilizēt politisko situāciju valstī. Parlamenta bezspēcība un pakļaušanās bankrotējušas valdības diktātam visvairāk diskreditē valsts starptautisko prestižu, un bankrotējušas valdības demisija ir vienīgais ceļš uz iekšpolitisko stabilizāciju un starptautiskā prestiža iegūšanu.

Latvijā ir piefiekams skaits kompetentu un saimnieciski spējīgu cilvēku, kas nav sapinušies vecās nomenklatūras pagrīdes sakaru tīklos un kas ir gatavi pilnībā atbildēt par savu darbību.

Augstākās Padomes deputāti, aiciniet šos cilvēkus un izvēlieties! Nebaidieties no atbildības jaunas valdības izveidē! Tās ir jūsu tiesības un jūsu pienākums, ko jums uzticējusi Tauta!

Parlamentam jārod spēks un saliedētība, lai noturētos pret birokrātijas spiedienu, kas vērstas uz valdības un aparāta visatļautību un varu.

Vēl atlikušajā laikā parlamentam jāpaspēj neitralizēt vecās nomenklatūras ekonomiskās un politiskās varas atjaunošanos, kas noris mūsu visu acu priekšā.

Uzskatu, ka parlamentam līdz vēlēšanām jāpaspēj vismaz īstenot sekojošo:

1. Visīsākā laikā jāpārtrauc visu valsts pārvaldē esošo saimniecisko struktūru, arī attiecīgo ministriju, finansēšana no valsts budžeta.
2. Radikāli jāsamazina nodokļi un saimnieciskās darbības reglamentēšana.
3. Visīsākajā laikā jāaptur visu padomju likumu un rīkojumu darbība, kas ir pretrunā ar Latvijas Republikas likumu sistēmu, un nekavējoties ikdienā jāievieš Latvijas Republikas Civillikuma darbība.
4. Nekavējoties pilnā mērā jāatjauno tpašuma tiesības uz zemi, Likums par zemesgrāmatām, kā arī jāatjauno mirtiesu institūts.
5. Jāatjauno jebkura ranga ierēdņa, it sevišķi amatpersonas atbildība par izdarīto kaitējumu jeb darbības rezultātā radīto zaudējumu.

JĀNIS DANOSS

Paziņojumi

Š. g. 2. decembrī plkst. 15.30 LU Ķīmijas fakultātes 27. auditorijā K. Valdemāra ielā 48 notiks Ķīmijas fakultātes Habilitācijas padomes atklātā sēde, kurā darbu kopumu habilitētā Ķīmijas zinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs Dr. chem.

EDGARS JANSONS

par tēmu «Ditiokarboksilskābes un ditiokarboksilāti analītiskajā ķīmijā».

Recenzenti: Dr. habil. chem. H. Gode, Dr. habil. chem. J. Svarce, Dr. habil. chem. P. Eriņš.

Ar darbu kopumu var iepazīties LU Ķīmijas fakultātes bibliotēkā K. Valdemāra ielā 69.

J. DRĒGERIS,

Habilitācijas padomes priekšsēdētājs

Š. g. 19. novembrī plkst. 15.00 Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē 13. auditorijā notiks LU habilitācijas padomes matemātikā sēde, kurā disertāciju habilitētā doktora grāda matemātikā iegūšanai aizstāvēs LU Fizikas un matemātikas fakultātes docents

ALEKSANDRS ŠOSTAKS

par tēmu «Fāzi — topoloģisku telpu teorijas pamati».

Ar disertāciju var iepazīties LU Fizikas un matemātikas fakultātē 167. vai 137. istabā.

Tālrunis uzziņām: 228673, 227520.

I. PAGODKINA,

LU habilitācijas padomes matemātikā sekretāre

1992. g. 11. novembrī plkst. 14.30 LZA un LU Molekulārās bioloģijas institūtā notiks MolBI Habilitācijas padomes atklātā sēde, kurā aizstāvēs disertācijas:

1. KESTUTIS SASNAUSKS

(Biotehnoloģijas institūts FERMENTS)

Habilitētā bioloģijas zinātņu doktora grāda iegūšanai. Tēma: «Rauga ģēnu klonēšana un analīze, transformācijas sistēmu un heterologu proteīnu produktu konsruēšana raugos».

2. IRINA SOMINSKA

(Rīgas Medicīnas akadēmija)

Bioloģijas zinātņu doktora grāda iegūšanai. Tēma: «HBV preS domēna anfigēnā struktūra».

Ar disertācijām var iepazīties MolBI semināru telpā Krustpils ielā 53.

Tālrunis uzziņām 139495.

ELMĀRS GRĒNS,

Habilitācijas padomes priekšsēdētājs